

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ
МАЙСТЕРНОСТІ

СОЦІАЛЬНІ ЗАПИТИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В ДІЯЛЬНОСТІ НЕДЕРЖАВНИХ МОЛОДІЖНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ

Дипломна робота з соціальної педагогіки
(освітньо-кваліфікаційний рівень
«Магістр»)

студентки 6 курсу 62 групи

галузі знань:

0101 Педагогічна освіта

напряму підготовки:

8.01010601 Соціальна педагогіка

Козій Дарини Ігорівни

Керівник:

Доктор педагогічних наук,

Професор Н.А. Сейко

Рецензент: кандидат соціологічних наук,
доцент, завідувач кафедри соціальної
роботи Житомирського економіко-
гуманітарного інституту Університету
«Україна» Г.В. Бурова

м. Житомир – 2015 рік

Допущено до захисту

протокол засідання кафедри соціальної педагогіки та педагогічної майстерності

№ 11 від 18 травня 2015 року

Оцінка:

Національна шкала:

Кількість балів:

ECTS:

Члени комісії:

(підпис)

Сейко Н.А.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Коляденко С.М.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Павлик Н.П.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Тарасенко Н.Л.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДІЖНИХ НЕДЕРЖАВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	Ошибка! Закладка не определена.
1.1. Молодь як специфічний об'єкт соціально-педагогічної діяльності	Ошибка! Закладка не определена.
1.2. Стан дослідження вікової категорії «молодь» та її соціальні запити	Ошибка! Закладка не определена.
Висновки до розділу I	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ 2. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА СКЛАДОВА ДІЯЛЬНОСТІ НЕДЕРЖАВНИХ МОЛОДІЖНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З СОЦІАЛЬНИМИ ЗАПИТАМИ МОЛОДІ ..	Ошибка! Закладка не определена.
2.1. Недержавні молодіжні організації як соціальний інститут	Ошибка! Закладка не определена.
2.2. Роль недержавних організацій у системі надання соціальних послуг молоді в Україні	Ошибка! Закладка не определена.
2.3. Специфіка організації охорони праці в навчально-освітніх закладах	Ошибка! Закладка не определена.
Висновки до розділу II	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ 3. ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДІЯЛЬНОСТІ НЕДЕРЖАВНИХ МОЛОДІЖНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З СОЦІАЛЬНИМИ ЗАПИТАМИ МОЛОДІ	Ошибка! Закладка не определена.
3.1. Програма емпіричного дослідження соціально-педагогічної характеристики діяльності недержавних молодіжних організацій з соціальними запитами молоді	Ошибка! Закладка не определена.
3.2. Дослідження відповідності діяльності недержавних молодіжних організацій з соціальними запитами молоді (на прикладі діяльності недержавних молодіжних організацій Житомирської області).....	Ошибка! Закладка не определена.
3.3. Каталог недержавних молодіжних організацій регіону, що найбільш ефективно працюють над вирішенням соціальних запитів молоді.....	Ошибка! Закладка не определена.
Висновки до розділу III.....	Ошибка! Закладка не определена.
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	6
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	10

ДОДАТКИ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

Вступ

Актуальність дослідження. Сучасну ситуацію у дитячому та молодіжному русі України оцінити однозначно досить важко. З одного боку, ми існує понад 110 всеукраїнських молодіжних громадських організацій, близько десятка дитячих та понад 3000 таких же формувань на місцевому рівні. Зокрема, тільки на Житомирщині офіційно зареєстровано близько 100 дитячих та молодіжних громадських організацій. Проте, як показують дослідження та практика, ці об'єднання не тільки не охоплюють своїм членством значної частини дітей та молоді, але й не мають серед них належного авторитету [13].

Значна кількість організацій створюється та діє в інтересах тих чи інших політичних сил. Є такі, що створюються в потрібний час і у потрібному місці для вирішення певних фінансових або, знову ж таки, політичних питань. Переважна більшість громадських організацій, зареєстрованих у Житомирі та області, існує лише на папері. З числа функціонуючих лєвова частка активізує свою діяльність у період виборчих кампаній.

Серед досліджень які розглядали питання молодіжних недержавних організацій у міжнародному контексті слід виділити роботи М. Ванадруела, Х. Вільямса, Х. Джоле. Серед вітчизняних науковців слід виділити роботи С. Харченко, Г. Лактіонової, Ю. Поліщук, М. Баянівської, Г. Головенько, Г. Грібанов, Р. Літвак, А. Мудрик, що дають підстави стверджувати, що молодіжні громадські організації являють собою сформовані інститути соціального виховання. Однак, саме соціально-педагогічна складова діяльності МГО, яка виражається у роботі з соціальними запитами молоді залишається найменш дослідженим. Саме тому нами було обрано темою дослідження: «Соціальні запита молоді в діяльності недержавних молодіжних організацій в Україні».

Мета дослідження – проаналізувати зміст, форми і методи діяльності недержавних молодіжних організацій в Україні в реалізації соціальних запитів молоді.

Об'єкт дослідження – недержавні молодіжні організації в Україні

Предмет дослідження – соціальні запити молоді в діяльності недержавних молодіжних організацій в Україні.

З урахуванням мети дослідження перед нами поставили такі **завдання**:

1. Проаналізувати зміст, форми і методи діяльності недержавних молодіжних організацій.
2. Визначити соціальні запити сучасної молоді та обґрунтувати їх зв'язок з діяльністю НДО.
3. Дослідити відповідність діяльності недержавних молодіжних організацій в Україні з соціальними запитами молоді.

Методи дослідження. Для виконання поставлених завдань дослідження ми використали ряд теоретичних (аналіз наукових джерел, узагальнення, індукція, систематизація) та практичних методів (опитування, контент-аналіз, статистичні методи кількісної та якісної обробки отриманих результатів).

Теоретичне значення дослідження: узагальнено та проаналізовано теоретико-методологічні та соціально-педагогічні складові діяльності молодіжних громадських організацій регіону.

Практичне значення дослідження: розроблено каталог недержавних молодіжних організацій регіону, що найбільш ефективно працюють над вирішенням соціальних запитів молоді.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел (79 найменувань). Робота викладена на 72 сторінках друкованого тексту та 8 сторінках додатків.

Загальні висновки:

1. Теоретичний аналіз літератури та нормативно-правових документів дає можливість сказати, що на сьогодні в Україні існує розвинена система недержавних громадських молодіжних організацій. Метою діяльності сучасних громадських молодіжних організацій є стимулювання і розвиток потенціалу особистості, включення її в систему соціальних комунікацій через суспільно корисну практику і дозвілля. Ознаками громадської організації як соціального інституту є: наявність мети діяльності, конкретних функцій структурованість; система цінностей, норм, ідеалів; набір соціальних позицій та ролей. Як і будь-який соціальний інститут, вони створюються особою або групою осіб, пов'язаних спільною проблемою, і діють на основі програмного документа.

Молодіжні громадські організації впливають на соціалізацію особистості прямо і опосередковано, а саме як на членів самої молодіжної громадської організації, так і на тих, з ким організація пов'язана або співпрацює. В процесі взаємодії з різними соціальними інститутами у особистості накопичуються відповідні знання і досвід соціально схвалюваної поведінки, молодь вчиться взаємодіяти, знаходити компроміси, ставити цілі йти до мети через сплановану діяльність.

Під поняттям «недержавна організація соціальної сфери» розуміємо неприбуткові, некомерційні організації, які декларували вирішення соціальних проблем взагалі чи проблеми окремих груп користувачів як свою місію. Недержавні організації – будь-які організації, які не є частиною державних структур. На практиці, особливо в контексті соціальної роботи цей термін вживають для позначення громадських чи благодійних організацій, тобто неприбуткових організацій, які не представляють приватний бізнес і працюють, щоб служити громадським інтересам.

В той час, як гострою проблемою в Україні залишається недостатнє фінансування діяльності соціальних служб, недержавні організації стають

мало не єдиним шансом для молоді отримати підтримку та допомогу.

Основними функціями вітчизняних НДО у діяльності з молоддю є: захист прав та інтересів, лобіювання, проведення тренінгів та надання консультацій, просвіта та поширення інформації, вирішення соціальних проблем.

2. За законодавством України молодь – це люди віком від 14 до 35 років. Однак межі молодіжного віку зумовлені не тільки віком, а насамперед психологічними, соціальними особливостями, підготовкою і вступом молоді у продуктивне життя. Молодь характеризують такі риси: більш високий рівень освіти, порівняно з іншими соціальними групами, соціальний динамізм, мобільність, романтизм і соціальна нестриманість, потяг до нового, більш прогресивного способу, здатністю самої молоді до інноваційної діяльності, соціального новаторства.

Український вчений М. Перепелиця виокремлює три основні періоди в житті молоді: період пошуку (коли молода людина обирає ким і якою їй бути); період інтеграції у суспільство (початок трудової біографії у будь-якій сфері суспільно корисної праці); період початку інтенсивної творчої праці (завершення процесу пошуку).

Вітчизняні науковці виділили також риси, які характеризують саме українську молодь: невисокий рівень задоволеності соціально-економічними становищем, високий рівень бажання створити сім'ю, високий коефіцієнт смертності та захворювань, високий потяг і рівень освіти, особливо вищої (університетської), низький рівень зайнятості, невисокий рівень загальної злочинності, середній рівень участі в політичному та громадському житті.

Отож, вдалося встановити, що вивчення вікової групи проходить з певними труднощами. Дослідження вікової категорії «молодь» почалася давно, однак багато понять ще й досі не мають чіткого визначення в силу різних причин: суспільні процеси, що різко змінюють соціальне, матеріальне і політичне становище молоді.

Соціальні запити, які надходять до служб від молоді, найчастіше це:

інформування, консультування, задоволення запитів на житло, соціальні гарантії, навчання, працевлаштування. Ці найчастіші запити демонструють реальну картину потреб категорії «молодь».

3. Таким чином, за результатами дослідження можна узагальнити, що з'ясовуючи ключові соціальні запити молоді Житомира, ми з'ясували що основні сфери соціальних запитів молоді (а саме «праця», «побут і сім'я», «культура і освіта», «здоров'я», «соціально-політична сфера») безпосередньо пов'язані з власним соціальним досвідом респондентів, досвідом їх найближчого соціального оточення та реальною соціально-економічною ситуацією в країні. Найбільш поширеними є проблеми молоді у сфері працевлаштування, забезпечення житлом та навчання «життєвими навичкам», тобто недостатність власного соціального досвіду. В той же час, опитувана молодь залишається зорієнтованою на патерналістську модель взаємодії з державою, коли ж реальні умови та соціально-економічний стан країни об'єктивно вимагає підвищення власної соціальної, економічної та громадянської активності.

На другому етапі дослідження ми вивчали рівень обізнаності молоді з міста Житомир про діяльність МГО Житомирщини за допомогою авторського опитувальника. За результатами дослідження за даною методикою можна узагальнити, що ключовою проблемою у діяльності МГО Житомирщини є низька поінформованість молоді про їх діяльність. Ключовими ж інформаційними каналами поширення інформації залишаються безпосередні соціальні зв'язки на особистому рівні, і вкрай низькою є їх впізнаваність через ЗМІ та плакатну інформацію.

На третьому етапі дослідження ми досліджували офіційні сайти молодіжних НДО на предмет відповідності їх діяльності соціальним запитам молоді за допомогою методу контент-аналізу. Відповідно до результатів цієї методики, в Житомирській області немає МГО, діяльність якої б повністю відповідала соціальним запитам молоді. Навіть найбільш популярні в середовищі молоді Житомира МГО, відповідають цим запитам лише частково.

Орієнтуючись на результати емпіричного дослідження, зокрема на ключові сфери соціальних запитів молоді, нами був розроблений каталог недержавних молодіжних організацій регіону, що найбільш ефективно працюють над вирішенням соціальних запитів молоді. Структура каталогу побудована наступним чином: порядковий номер, назва МГО, наявність діяльності у ключових сферах соціальних запитів молоді («праця», «побут і сім'я», «культура і освіта», «соціально-політична сфера»).

Проаналізувавши Інтернет-сайти та пабліки МГО в соціальних мережах, ми прийшли до висновку, що загалом в області зареєстровано 79 молодіжних громадських організацій, відповідно до нашого дослідження, реально відповідають соціальним запитам молоді лише 6 (тобто 7,5%), які увійшли до нашого каталогу.

Список використаних джерел

1. Азарова Т. В. Соціальні технології / Т. В. Азарова, Л. К. Абрамов — Кіровоград : ІСКМ, 2004. — 104 с.
2. Аксенова Л. И. Социальная педагогика в специальном образовании : [учбн. пособие для студ. высш. учеб. заведений] / Л. И. Аксенова — М. : Академия, 2001.— 192 с.
3. Бабкін О. В. Політологія: підручник / Ред. О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко. — К. : ВЦ «Академія», 2003. — 528 с.
4. Балакірева О.М. Методологічні підходи до дослідження соціалізації молодого покоління // Матеріали засідання секції «Соціологія молоді» міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми розвитку соціології на сучасному етапі» / О.М. Балакірева. — К. : Інститут соціології АН України, Укр. НДІ проблем молоді, 1993. — 268 с.
5. Барабаш В. Інституціоналізація молодіжного руху України / В. Барабаш // Політ. менеджмент. — 2004. — № 3. — С. 98–111.
6. Барабаш В.В. Інституціоналізація сучасного молодіжного руху України: тенденції та проблеми. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата соціологічних наук за спеціальністю 22.00.04. — спеціальні та галузеві соціології. — Харків : Національний університет внутрішніх справ, 2005. — 312 с.
7. Басова Н.Ф. Основы социальной работы / под ред. Н. Ф. Басова — М. : Бизнес-книги, 2005. — 412 с.
8. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі : навч. посіб. / О. В. Безпалько. — К. : Центр учбової літератури, 2009. — 208 с.
9. Белашко С. Досвід діяльності неприбуткових недержавних організацій в країнах розвиненої демократії. Настільна книга НДО / С. Белашко. — К. : Фонд міжнар. громад. комунікацій, 1998. — 123 с.

10. Бенъ О. Молодіжні громадські організації як соціальний інститут / О. Т. Бенъ // Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції «Молодіжна політика: проблеми і перспективи». 20-21 травня 2005 р. – Львів : Вимір, 2005. – 336 с.
11. Бенъ О. Роль молодіжних громадських організацій у розвитку громадянського суспільства в Україні / О. Т. Бенъ // Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції «Молодіжна політика: проблеми і перспективи». 10-11 травня 2007 р. – Дрогобич : Вимір, 2007. – 412 с.
12. Бенъ О.Т. Інституалізація молодіжних громадських організацій у сучасному українському суспільстві (на прикладі м. Львова). Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата соціологічних наук за спеціальністю 22.00.04 - спеціальні та галузеві соціології. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2008. – 34 с.
13. Бестужев-Лада И. В. Какая ты молодёжь? / И. В. Бестужев-Лада – М. : Просвещение, 1988. – 256 с.
14. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту: становлення і розвиток в Україні / Н. Б. Болотіна. – К. : Знання, 2005. – 381 с.
15. Вайнола Р. Х. Технології соціальної роботи / Р. Х. Вайнола. – К. : Основа, 2000. – 120 с.
16. Всеобщая декларация прав человека : принята и провозглашена резолюцией 217 А (III) Генеральной Ассамблеей ООН от 10 декабря 1948 г. // Законодавство України про шлюб, сім'ю та молодь. – К. : Рада, 1997.
17. Головатий М. Ф. Соціологія молоді : курс лекцій / М. Ф. Головатий – К., МАУП, 2006. – 304с.
18. Головатий М.Ф. Вивчення молоді на сучасному етапі: питання методології і методики [Текст] : матеріали конф., м. Київ, 11-13 жовт. 1995 р. / ред.: М. Ф.Головатий, Я. В. Немирівський [та ін.]. – К. : А.Л.Д., 1996. – 232 с.

19. Головатый Н. Ф. Соціологія молодёжи : [курс лекцій] – Н. Ф. Головатый – К. : МАУП, 1999. – 224 с.
20. Головатый Н.Ф. Молодёжное движение как субъект личностных и общественных преобразований // Социология молодежи / Н.Ф. Головатый. – Киев : МАУП, 1999. – 224с.
21. Горемикіна Ю. Проблеми розвитку недержавних організацій у сфері надання соціальних послуг / Ю. Горемикіна // Демографія та соціальна економіка. – 2009. – № 1(11). – К. : ІДСД, 2009. – 339с.
22. Горелов Д. Роль громадянського суспільства у реформуванні системи надання соціальних послуг населенню / Д. Горелов. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/Monitor/desember08/28.htm>
23. Городененка В. Г. Соціологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / За редакцією В. Г. Городененка. – К. : Видавничий центр «Академія», 2005. – 560с.
24. Григорьев С. И. Социальная работа с молодёжью / С. И. Григорьев, Л. Г. Гуслякова, С. А. Гусарова. – М. : СМК, 2006. – 402 с.
25. Грішнова О. А. Людський капітал : формування в системі освіти і професійної підготовки / О. А. Грішнова – К. : Знання, 2001. – 254 с.
26. Данченко О. Особливості організації соціально-педагогічної роботи з різними категоріями молоді: досвід неурядової організації Інтернаціонального союзу (Німеччина) / О. Данченко // Педагогіка і психологія : Збірник наукових праць. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2009. – 384 с.
27. Декларація Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні– [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2859-12>
28. Джуард С. Социокультурный опыт и механизм его освоения человеком / С. Джуард // Культурный прогресс : Философские проблемы. – М. : Наука, 1984. – 154 с.

29. Дорожкін Н. А. Суб'єктність молоді : концептуальні підходи і проблеми формування / Н. А. Дорожкін // Молодість і суспільство на рубежі століть. – М. : ВЕЧЕ, 1999. – 328 с.
30. Закон України «Про об'єднання громадян» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2460-12>
31. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2998-12>
32. Збірник міжнародних правових документів, законодавчих актів і нормативних документів України з питань соціально-правового захисту дітей. – К. : , АТ «Видавництво «Столиця», 1998.
33. Зверева І. Д. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю в Україні: теорія і практика / І. Д. Зверева – К. : Основа, 1998. – 286 с.
34. Камалдінова Э. И. Молодість як об'єкт і суб'єкт соціальної діяльності / Э. И. Камалдінова. – М. : Педагогіка, 1998. – 193 с.
35. Капська А. Й. Технології соціальної роботи в зарубіжних країнах : навч. посіб. / А. Й. Капська, Л. М. Завацька, С. В. Грищенко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. – 248 с.
36. Капська А. Й. Соціальна педагогіка / За ред. А. Й. Капської – К. : Центр учбової літератури, 2001. – 488 с.
37. Капська А. Й. Технології соціально-педагогічної роботи / за заг.ред. А. Й. Капської. – К. : Центр навчальної літератури, 2000. – 423с.
38. Колодій А. Ф. На шляху до громадянського суспільства. Теоретичні засади й соціокультурні передумови демократичної трансформації в Україні : монографія / А. Ф. Колодій. – Львів : Червона калина, 2002. – 272 с.
39. Конституція України : прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року / Верховна Рада. – К. : Вид-во „Право», 1996. – 64 с.
40. Корнієвський О. Молодіжний рух та політичні об'єднання в сучасній Україні / О. Корнієвський, В. Якушик. – К., 1997. – 215 с.

41. Кравченко Р. Розвиток недержавних організацій соціальної сфери // Соціальна робота в Україні: перші кроки / Під ред. В. Полтавця, Р.Кравченко, Н. Кабаченко – К. : Видавничий дім «KM Academia». – 2000. – 364 с.
42. Кротюк С. Методика та методологія визначення ефективності діяльності різних соціальних служб (центрів) для молоді / С. Кротюк, І. Зверева // Молодь України : стан, проблеми, шляхи розв'язання: [Збірн. наук. публікацій УкрНДІ проблем молоді за підсумками виконання наук. програм у 1995 р.]. – К. : ЦССДМ, 1996. – Вип. 5.
43. Кулік В. Сучасний організований молодіжний рух в Україні як об'єкт наукового дослідження / В. Кулік. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://politika.org.ua/>
44. Лісовець О. В. Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України : навч. посіб. / О. В. Лісовець. – К. : Академія, 2011. – 256 с.
45. Мудрик А. В. Социализация человека : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / А. В. Мудрик. – М. : Академия, 2004. – 304 с.
46. Нормативні акти України про працю : [Кодекс законів про працю]. – К., 1998.
47. Нормативно-правова база діяльності громадських молодіжних організацій. – К. : Четверта хвиля, 2001. – 388 с.
48. Огоренко В. М. Соціологія праці / В. М. Огоренко, Ж. Д. Малахова. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 304 с.
49. Оржеховська В. М. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх / В. М. Оржеховська. – К. : ВіАн, 1996. – 201 с.
50. Осипова Н. П. Соціологія молоді: Підручник / Н. П. Осипова, В. Д. Воднік, Г. П. Клімова та ін.; За ред. Н. П. Осипової. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nebook.net/book_socologyamolod_585_page_22

51. Особенности развития молодежных общественных объединений: взгляд «изнутри» // Сб. науч. статей Межрегион. молодеж. социолог. чтений. – Екатеринбург : УрАГС, 2005. – 265 с.
52. Павленко П.Д. Основы социальной работы / ред. П. Д. Павленок. – М. : Бизнес-книги, 1999. – 446 с.
53. Пачковський Ю. Ф. Соціологія і психологія / За заг. ред. Ю. Ф. Пачковського. – К. : Каравела, 2012. – 760 с.
54. Підлуська І. Корені трави: Громадянське суспільство в Україні: стан та перспективи розвитку / І. Підлуська та ін. – К. : Європа ХХІ, 2003. – 214 с.
55. Піча В. М. Соціологія : Підручник / В. М Пічі – Львів: «Новий світ – 2000», 2006. – 280с.
56. Поліщук В. А. Соціальна робота : підручник / В. А. Поліщук, О. П. Бартош-Пічкарь, Н. М. Горішна, Г. В. Лещук, О. Ю. Пришляк ; за ред. Н. Г. Ничкало. – Тернопіль : ВАТ «ТВПК «Збруч», 2010. – 330 с.
57. Поліщук Ю.Й. Соціально-педагогічна діяльність сучасних громадських молодіжних об'єднань в Україні. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.05 – соціальна педагогіка / Ю.Й. Поліщук – Луганськ : ЛНПУ імені Тараса Шевченка, 2006. – 24 с.
58. Салабай Н. Основні тенденції та напрямки діяльності соціальних служб для молоді по сприянню соціальному становленню молоді в Україні / Н. Салабай, М. Лукашевич // Молодь України : стан, проблеми, шляхи розв'язання : [зб. наук. публікацій УкрНДІ проблем молоді за підсумками виконання наук. програм і проектів у 1995 р. – К., 1996.
59. Салагаев А. Л. Молодёжные субкультуры / А. Л. Салагаев – Казань : Изд-во КГТУ, 1997. – 116 с.
60. Семигіна Т. В. Словник із соціальної політики / Т. В. Семигіна. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. – 253 с.
61. Сикевич З. В. Молодёжная субкультура : за и против / З. В. Сикевич – Л. : Мысль, 1990. – 272 с.

62. Сідельнік Л. Л. Залучення організацій громадянського суспільства до надання соціальних послуг в Україні. Аналітичний огляд сучасного стану та перспектив [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ucipr.kiev.ua/modules.php 6032293>
63. Сідельнік Л. Л. Стандарти соціальних послуг. Збірка проектів документів / Під ред. Сідельнік Л. Л. – К. : Український фонд соціальних інвестицій, 2007. – 175 с.
64. Соціальна робота з молоддю в Україні. – К. : Ун-т внутр. справ, 1997. – 240 с.
65. Соціальне суспільство в Україні : експертна оцінка та аналіз існуючої в Україні системи утримання та виховання дітей, позбавлених батьківського піклування – К. : Ранок, 1998 – 63 с.
66. Теремко В. Г. Соціологія: Підручник / В. Г. Теремко. – К. : Видавничий центр «Академія», 2005. – 432 с.
67. Типове Положення про соціальні служби для молоді– [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/648-93>
68. Тофтісова-Матерон Р. Соціальні послуги: як побудувати українську модель на європейських підходах / Р. Тофтісова-Матерон, М. Дімітрова, К. Ньюмен. – К. : Проект ТАСІС «Посилення регіональних соціальних служб в Україні», 2006. – 225 с.
69. Троцько Г. Українські дитячі та молодіжні громадські організації: Навч. посіб./ Г. Троцько, І. Трубавіна, Т. Хлебнікова – Х. : Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди, 1999. – 206 с.
70. Харченко С. Я. Соціалізація дітей та молоді в процесі соціально-педагогічної діяльності: теорія і практика : монографія / С. Я. Харченко. – Луганськ : Альма-матер, 2006. – 320 с.
71. Чернецький О. Проект «Національної доктрини молодіжної політики» // Матеріали V Молодіжного саміту ООН / О. Чернецький, Я. Ярош. –Луцьк : Волин. обл. друк., 2006. – 148 с.

72. Чернецький О. Молодь. Політика. Влада / О. Чернецький, Я. Ярош. – Луцьк : Волин. обл. друк., 2006. – 148 с.
73. Чернявська О. В. Технології соціальної роботи / О. В.Чернявська – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. – 72 с.
74. Шевчук О. Соціально-педагогічна технологія у діяльності соціального педагога / О. Шевчук. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: dspace.udpu.org.ua:8080/pdf
75. Шиян О. Молодь як цільова група державної освітньої політики з питань забезпечення здорового способу життя // Соціальна і гуманітарна політика / О. Шиян –[Електронний ресурс]. –Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadu_2009_1_30.pdf
76. Шуст Н. Б. Інноваційна діяльність молоді: сутність, структура, функції / Н. Б. Шуст – Вінниця : Істер, 2012. – 141с.
77. Geddes M. Poverty. Excluded Communities and Local Democracy / M. Geddes. – London : Sage, 2004. – 372 p.
78. MacKenzie David A world beyond borders: an introduction to the history of international politic / David MacKenzie. – Toronto : University of Toronto Press, 2010. – 205 p. – Режим доступу : [http://www.worldcat.org/title/world-beyond-borders-an-introduction-to-the-history-of-international-politics/oclc/649891799 /viewport](http://www.worldcat.org/title/world-beyond-borders-an-introduction-to-the-history-of-international-politics/oclc/649891799/viewport). – Назва з екрану.
79. Richardson D. Shaping the Social Life of Youth / D. Richadson. – New York: InterVarsity Press, 2001, 256 p. – Режим доступу: <http://www.allbookstores.com/book/preview/9780830822843>. – Назва з екрана.